

Wstęp

Jawność życia publicznego często postrzegana wcześniej przede wszystkim jako postulat transparentności działalności organów władzy uległa w ostatnich latach znacznemu poszerzeniu. Jest to efekt nie tyle zmian prawnych, co bardziej działalności organizacji społecznych, które za cel swojej działalności przyjmują oddolną kontrolę wszelkiej działalności publicznej i często decydują się na prowadzenie sporów sądowych w tym zakresie, informując o nich szeroko w mediach społecznościowych. W efekcie m.in. tych działań coraz częściej adresatem wniosków o udostępnienie informacji publicznej są podmioty zaliczane do tzw. administracji świadczącej, której realizują działania niewładcze w sferze oświaty, sportu czy kultury dla dobra wspólnego. Wynika to z przyjęcia, że takie działania stanowią realizację pewnych celów publicznych i polegają na wykorzystywaniu środków publicznych, co uzasadnia społeczne zainteresowanie w zakresie nie tylko efektów tych działań, ale również ich przygotowania, organizacji czy finansowania.

W takiej rzeczywistości muszą odnaleźć się instytucje kultury, które również zobowiązane są do udostępniania informacji publicznej. Ponieważ jednak, w przeciwieństwie do klasycznych organów administracji publicznej, instytucje kultury ze względu na specyfikę działalności i podstawowy jej cel nie mają zwykle kadr przygotowanych do realizacji obowiązków informacyjnych i nie korzystają z usług zewnętrznych w zakresie pomocy prawnej, to często w nieprawidłowy sposób realizują te obowiązki. Kierowana do instytucji kultury niniejsza monografia ma stanowić przewodnik, który w przejrzysty sposób przedstawi często trudne zagadnienia a ich znajomość powinna ułatwić prawidłową realizację obowiązków informacyjnych. Wypełnia ona jednocześnie istotną lukę, ponieważ na polskim rynku wydawniczym nie została do tej pory wydana żadna publikacja, która w kompleksowy sposób przedstawiałaby specyfikę dostępu do informacji publicznej w instytucjach kultury. Autorzy uwzględnili, m.in. na podstawie wnikliwie prześledzonego orzecznictwa sądowego z ostatnich kilkunastu lat, problemy praktyczne, które pojawiają się przed instytucją kultury w związku z wnioskowym i bezwnioskowym dostępem do informacji publicznej. Umożliwiło to przedstawienie specyficznego dla instytucji kultury przedmiotu wniosków dostępowych, m.in. problematyki jawności umów z artystami, który nie występuje w przypadku innych podmiotów zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej. W książce przedstawiono rozważania dotyczące instytucji kultury jako dysponenta informacji zobowiązanego do jej udostępniania, zasady bezwnioskowego dostępu do takich informacji oraz szczegółową procedurę udostępniania informacji na wniosek, a także zasady odpowiedzialności za nieudostępnienie informacji podlegającej ujawnieniu lub udostępnienie informacji, których jawność powinna być ograniczona. Wnioskowemu dostępowi do informacji, który generuje najwięcej istotnych błędów, poświęcono cztery rozdziały, przedstawiając dokładnie przebieg rozpatrzenia wniosku dostępowego od momentu jego wpływu (wraz z oceną skuteczności doręczenia, formą wniosku) poprzez szczegółową analizę istotnych dla przyjęcia właściwej drogi rozpatrzenia wniosku okoliczności (m.in. kwalifikacji wnioskowanej informacji, podstaw żądania wykazania interesu przez wnioskodawcę, moż-

liwości i warunków obciążenia kosztami udostępnienia informacji) aż po właściwe zakończenie postępowania poprzez czynność materialno-techniczną lub wydanie decyzji o odmowie udostępnienia informacji lub o umorzeniu postępowania. Przedstawiono również praktyczne wyjaśnienia dotyczące udziału instytucji kultury w postępowaniach wszczynanych w związku z zakwestionowaniem prawidłowości realizacji obowiązków informacyjnych. Istotną wartością monografii jest także uwzględnienie wymagań wynikających z innych regulacji niż regulacje zawierające przepisy o dostępie do informacji publicznej, które powinny zostać uwzględnione przy udostępnianiu informacji, m. in. z zakresu obowiązku ochrony danych osobowych przez instytucje kultury.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt praktycznego omówienia kwestii związanych z Biuletynem Informacji Publicznej. Instytucje kultury bowiem, jako podmioty zobligowane, muszą prowadzić BIP, zaś problemy, które często się pojawiają zostały szczegółowo omówione w niniejszej publikacji wraz z podaniem pozytywnych, klarownych przykładów prawidłowego postępowania w sprawach związanych z redakcją Biuletynu Informacji Publicznej.

Warto również wskazać, że w kontekście szeroko pojętej informacji funkcjonuje ustawa o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, która w dużej mierze odnosi się do instytucji kultury. Ustawa ta – a w zasadzie jej interpretacja – niesie za sobą wiele problemów natury praktycznej: od najbardziej podstawowego, tj. jakie informacje sektora publicznego znajdują się w instytucji kultury, po bardziej rozbudowany, tj. w jakim trybie udostępniać te informacje. Są to bez wątpienia niezwykle istotne zagadnienia, których nieznanostwo może być dla instytucji kultury bardzo kosztowna. Stąd też w sposób niezwykle jasny, poparty przykładami, przedstawiono krótką analizę dotyczącą tego aspektu działalności instytucji kultury.

Całość dopełniają wzory pism instytucji kultury sporządzanych na różnych etapach wnioskowego dostępu do informacji publicznej, które wraz z zamieszczonymi w poszczególnych rozdziałach przykładami, nadają monografii praktyczny wymiar.

Autorzy wyrażają nadzieję, że oddawana do rąk Czytelnika publikacja stanie się cennym, a może nawet podstawowym, źródłem wiedzy o prawnych obowiązkach informacyjnych związanych z działalnością w dziedzinie teatru, muzyki, tańca, filmu czy innych sztuk audiowizualnych. Prawidłowa zaś realizacja tych obowiązków zredukuje czas konieczny na działania administracyjne w tym obszarze i pozwoli na niezakłóconą realizację działalności podstawowej poprzez tworzenie, upowszechnianie i ochronę kultury.

dr Monika Brzozowka-Pasieka

dr Kazimierz Pawlik

Kraków–Warszawa, luty 2019 r.